

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

DUPKA

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Słowo DUPKA – podobnie jak PIĘTKA – jest jednym z określeń nazywających pierwszą lub ostatnią, zaokrągloną i wypukłą kromkę, odkrojoną z bochenka chleba. Pyszna, chrupiąca DUPKA jeszcze ciepłego chlebusia to jest to!

Skojarzenie z krągłymi wypukłościami pośladków, stanowiących zakończenie (a czasem zwieńczenie) naszego ciała, sprawia, że wcale nie musimy się pytać, dlaczego chlebową DUPKĘ nazywamy DUPKĄ – jest to oczywiste. Ciekawe natomiast jest to, że słowo DUPKA (i niezdrobniące DUPA) w przeciwieństwie do omawianej wcześniej PIĘTKI (i niezdrobniącej PIĘTY) nie zawiera owego elementu znaczeniowego związanego z wypukłością – zamiast tego natomiast odwołuje się do wklęsłości.

DUPA to słowo wywodzące się z prasłowiańszczyzny, występujące w niemal niezmiętej postaci w większości języków słowiańskich, oznaczające pierwotnie 'zagłębienie, wklęsłość, wgłębienie'. DUPA nazywano zarówno naturalnie powstałą jamę w ziemi czy dziupłę w drzewie, parów, wądół czy głębinę w rzece lub jeziorze, jak i celowo wydrążone przez człowieka wgłębienie, nieckę, dziurę, a nawet wykopany grób, a także wszelkie „dziurki” i otwory w naszym ciele (np. dziurkę w nosie – do dziś takie znaczenie pozostało w języku bułgarskim). DUPA jako określenie końca naszego ciała – odbytu i jego okolic – weszła do użycia około XV w., eufemistycznie zastępując wulgarną RZYĆ. Z czasem DUPA zaczęto nazywać nie tylko „dziurkę” – odbyt, lecz także wypukłości – pośladki. I tak to – od dupy strony – wklęsłość stała się wypukłością, a dawne określenie odbytu – w zdrobniącej postaci – zaczęło być używane jako potoczna nazwa pierwszej lub ostatniej części chleba (naszego powszedniego)

...